

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.45>

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ

Наливайко О.І.,

*кандидат юридичних наук, доцент,**провідний науковий співробітник**науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад**навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту**Донецького державного університету внутрішніх справ,*

ORCID: 0000-0002-2911-2108

Наливайко О.І. Трансформація системи поліцейських послуг в умовах воєнного стану: виклики для публічної безпеки та прав людини.

Наукова стаття присвячена комплексному адміністративно-правовому аналізу трансформації системи поліцейських послуг в Україні в умовах воєнного стану та визначенню ключових викликів, котрі така трансформація породжує для забезпечення публічної безпеки та дотримання прав людини. Актуальність дослідження зумовлена тривалим функціонуванням правового режиму воєнного стану, що об'єктивно змінив зміст, форми та пріоритети діяльності Національної поліції України, а також посилив напруження між потребами національної безпеки та стандартами верховенства права.

У статті обґрунтовується теза про те, що воєнний стан виступає системоутворюючим чинником, котрий трансформує поліцейські послуги з елементу сервісної моделі публічного управління у комплексний безпековий механізм, орієнтований на забезпечення стабільності публічного порядку в умовах збройної агресії. На основі аналізу положень Конституції України, Закону України «Про Національну поліцію» (2015), Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (2015) та підзаконних нормативно-правових актів встановлено, що чинне правове регулювання діяльності поліції у воєнний період має фрагментарний характер і не формує цілісної нормативної моделі поліцейських послуг воєнного часу.

Особлива увага приділяється проблемі розширення дискреційних повноважень Національної поліції та відсутності належної процедурної конкретизації їх реалізації. Доведено, що така ситуація негативно впливає на принцип правової визначеності, ускладнює здійснення судового та громадського контролю за діяльністю поліції, а також створює підвищені ризики непропорційного втручання у сферу прав і свобод людини.

У підсумку доводиться, що ефективність поліцейських послуг в умовах воєнного стану має оцінюватися не лише з позицій досягнення публічної безпеки, а й з точки зору дотримання принципів законності, пропорційності та мінімально необхідного втручання у права людини. Сформульовані у статті положення можуть бути використані для подальшого наукового опрацювання проблематики поліцейських послуг воєнного часу, а також у процесі вдосконалення законодавства України у сфері публічної безпеки.

Ключові слова: трансформація поліцейських послуг, правоохоронна діяльність, воєнний стан, публічна безпека, права людини, законність і пропорційність обмежень, адміністративні повноваження поліції, кризове управління безпекою, військова взаємодія правоохоронних органів, превентивна політика.

Nalyvaiko O.I. Transformation of the police service system under martial law: challenges for public safety and human rights.

The scientific article is devoted to a comprehensive administrative and legal analysis of the transformation of the system of police services in Ukraine under the conditions of martial law and to the identification of key challenges that this transformation poses for ensuring public security and the protection of human rights. The relevance of the study conditioned the prolonged functioning of the legal regime of martial law, which has objectively altered the content, forms, and priorities of the activities of the National Police of Ukraine, while also intensifying tensions between the imperatives of national security and the standards of the rule of law.

The article substantiates the thesis that martial law acts as a system-forming factor that transforms police services from an element of a service-oriented model of public administration into

a comprehensive security mechanism aimed at ensuring the stability of public order in the context of armed aggression. Based on an analysis of the provisions of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine «On the National Police» (2015), the Law of Ukraine «On the Legal Regime of Martial Law» (2015), and subordinate normative legal acts, it is established that the current legal regulation of police activities during the wartime period is fragmented in nature and does not form a coherent normative model of police services under martial law.

Particular attention is paid to the issue of the expansion of discretionary powers of the National Police and the lack of proper procedural specification of their exercise. It is demonstrated that this situation negatively affects the principle of legal certainty, complicates the exercise of judicial and public oversight over police activities, and creates heightened risks of disproportionate interference with the sphere of human rights and freedoms.

In conclusion, it is argued that the effectiveness of police services under conditions of martial law should be assessed not only in terms of achieving public security objectives but also from the perspective of compliance with the principles of legality, proportionality, and minimally necessary interference with human rights. The provisions formulated in the article may be used for further scholarly research on wartime police services, as well as in the process of improving Ukrainian legislation in the field of public security.

Key words: transformation of police services, law enforcement, martial law, public safety, human rights, legality and proportionality of restrictions, administrative powers of the police, crisis security management, military interaction of law enforcement agencies, preventive policy.

Постановка проблеми. Запровадження та тривале функціонування правового режиму воєнного стану в Україні зумовили докорінну трансформацію системи публічної безпеки, у межах котрої Національна поліція України виконує не лише традиційні правоохоронні функції, а й низку нетипових для мирного часу завдань, пов'язаних із забезпеченням обороноздатності держави, контрдиверсійною діяльністю, евакуаційними заходами, контролем за дотриманням спеціальних режимних обмежень, взаємодією з військовими формуваннями та органами військового управління.

У цих умовах змінюється сама природа поліцейських послуг – від сервісно-орієнтованої моделі, закріпленої Законом України «Про Національну поліцію» (2015), до безпеково-превентивної та репресивно-охоронної, що об'єктивно підсилює втручання держави у сферу прав і свобод людини. Воєнний стан, з одного боку, легітимує тимчасові обмеження окремих конституційних прав (статті 64, 92 Конституції України; Закон України «Про правовий режим воєнного стану»), а з іншого – створює підвищені ризики непропорційного або невмотивованого застосування поліцейських повноважень, зокрема у сфері свободи пересування, недоторканності житла, приватності, свободи зібрань, права на справедливую процедуру.

Проблема полягає в тому, що чинна модель правового регулювання поліцейських послуг не була концептуально адаптована до тривалого воєнного стану, а більшість нормативних змін мають фрагментарний, реактивний характер. Це породжує низку системних суперечностей: між публічною безпекою та стандартами прав людини; між розширеними повноваженнями поліції та належними механізмами демократичного контролю; між необхідністю оперативного реагування та вимогами правової визначеності й пропорційності.

У результаті трансформація поліцейських послуг відбувається швидше на практичному, ніж на доктринальному й нормативному рівнях, що актуалізує потребу в науковому осмисленні цієї трансформації саме крізь призму балансу між публічною безпекою та правами людини.

Мета дослідження – комплексний адміністративно-правовий аналіз трансформації системи поліцейських послуг в умовах воєнного стану в Україні, визначення основних викликів для публічної безпеки та прав людини, а також формулювання авторських висновків щодо напрямів удосконалення правового регулювання діяльності Національної поліції з урахуванням принципів законності, пропорційності та верховенства права.

Стан опрацювання проблематики. Проблематика діяльності поліції та надання поліцейських послуг у системі публічної безпеки є предметом активного наукового аналізу як у вітчизняній, так і в зарубіжній правовій доктрині. Упродовж останніх десятиліть особливо інтенсивно досліджуються адміністративно-правові засади поліцейської діяльності, сервісна модель поліції, питання адміністративного примусу, а також стандарти дотримання прав людини у правоохоронній сфері. Значну увагу приділено й трансформації поліції в умовах демократичних реформ та євроінтеграційних процесів.

Водночас аналіз наукових публікацій свідчить, що дослідження діяльності поліції переважно здійснювалися в умовах мирного часу, а правовий режим воєнного стану розглядався фрагментарно – здебільшого в межах конституційно-правового або безпекового дискурсу. Саме питання

трансформації системи поліцейських послуг в умовах тривалого воєнного стану залишається недостатньо опрацьованим у вітчизняній юридичній науці.

У працях українських науковців, зокрема В. Авер'янова, О. Андрійка, Ю. Битяка, В. Галунька, І. Голосніченка, О. Дрозда, Р. Калюжного, А. Комзюка, О. Кузьменко, Т. Коломоєць висвітлено загальні засади адміністративно-правового статусу поліції, її повноваження, принципи діяльності та гарантії прав людини. У цих дослідженнях сформульовано концептуальні підходи до розуміння поліції як сервісного інституту публічної влади, діяльність якого має ґрунтуватися на засадах законності, пропорційності та підзвітності суспільству.

Разом із тим, у зазначених працях воєнний стан розглядається або як винятковий, короткостроковий правовий режим, або взагалі не враховується як самостійний фактор трансформації поліцейської діяльності. Окремі наукові публікації, що з'явилися після 2022 року, стосуються проблем взаємодії поліції з військовими формуваннями, забезпечення правопорядку на деокупованих територіях, застосування превентивних заходів та адміністративного примусу в умовах збройної агресії. Однак такі дослідження мають переважно прикладний або описовий характер і не формують цілісного теоретико-правового бачення змін у системі поліцейських послуг.

У зарубіжній правовій доктрині (зокрема в працях Д. Бейлі, К. Вокера, Л. Зеднера, Т.Джонса) проблематика діяльності поліції в умовах надзвичайних і кризових режимів аналізується крізь призму прав людини, сек'юритизації публічної безпеки та ризиків «нормалізації надзвичайності». Водночас ці напрацювання ґрунтуються на досвіді демократичних держав і не враховують специфіки правового режиму воєнного стану в умовах повномасштабної збройної агресії, що обмежує можливості їх прямої імплементації в український правопорядок.

Таким чином, попри наявність значного масиву наукових досліджень у сфері поліцейської діяльності та правового режиму воєнного стану, відсутнє комплексне доктринальне осмислення трансформації системи поліцейських послуг саме в умовах тривалого воєнного стану. Особливо недостатньо розробленими залишаються питання зміни змісту поліцейських послуг, меж допустимого обмеження прав людини під час їх надання, а також відповідності розширених повноважень поліції принципам верховенства права та правової визначеності. Зазначене обумовлює необхідність формування цілісного наукового підходу до аналізу трансформації поліцейських послуг як елемента сучасної системи публічної безпеки, що функціонує в умовах воєнного стану, та визначає наукову новизну й практичну значущість цього дослідження.

Виклад основного матеріалу. Концепція поліцейських послуг була закріплена в українському праві із прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» (2015), що визначив діяльність поліції як таку, що спрямована на надання послуг у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, протидії злочинності та надання допомоги особам, які її потребують [1]. Такий підхід відповідав європейській моделі сервісно-орієнтованої поліції, у котрій держава виступає не лише каральним, а передусім захисним суб'єктом [2].

Запровадження воєнного стану істотно змінило функціональне навантаження поліції. В умовах збройної агресії поліцейські послуги фактично трансформуються з сервісної діяльності у комплекс безпекових заходів, спрямованих на нейтралізацію загроз національній безпеці. Це знаходить своє нормативне відображення у положеннях Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (2015), що передбачає можливість залучення органів Національної поліції до виконання завдань оборонного характеру, посилення охорони стратегічних об'єктів, участі у забезпеченні режимних обмежень [3].

У результаті відбувається зміщення акценту з індивідуалізованого підходу до особи як отримувача послуг на пріоритет колективної безпеки [4]. Така трансформація має об'єктивний характер, однак вона супроводжується ризиком розмивання поняття «поліцейська послуга», коли будь-яка владно-примусова дія поліції фактично виправдовується умовами воєнного стану.

Отже, воєнний стан зумовлює зміну змісту поліцейських послуг від сервісно-орієнтованої моделі до безпеково-превентивної, однак така трансформація потребує чіткого нормативного окреслення меж, інакше існує загроза підміни публічної служби розширеним адміністративним примусом.

Окремо слід зазначити про розширення повноважень Національної поліції в умовах воєнного стану. Так, чинне законодавство України надає Національній поліції низку додаткових повноважень у період воєнного стану. Зокрема, йдеться про участь у забезпеченні комендантської години, перевірці документів, огляді транспортних засобів, обмеженні свободи пересування, тимчасовому вилученні майна, а також про взаємодію з військовими адміністраціями та Збройними Силами України [5].

Особливістю цих повноважень є те, що вони реалізуються в умовах спрощених процедур та підвищеної дискреції поліцейського. Формально такі заходи мають правову підставу у статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (2015) [3], однак механізми їх практичної реалізації часто не деталізовані на рівні підзаконних актів.

Це створює ситуацію, коли межа між законним обмеженням прав і свавільним втручанням стає нечіткою. Наприклад, законодавство не завжди визначає критерії «необхідності» та «пропорційності» застосування обмежувальних заходів, що ускладнює подальший судовий або громадський контроль за діями поліції [6].

Відтак, розширення повноважень поліції в умовах воєнного стану є об'єктивно необхідним, однак відсутність деталізованих процедур їх реалізації може підвищувати ризики правової невизначеності та зловживань, що негативно впливає на довіру до інституту поліції [7].

У контексті впливу воєнного стану на дотримання прав людини у процесі надання поліцейських послуг, то Конституція України допускає можливість обмеження окремих прав і свобод в умовах воєнного стану, проте такі обмеження мають відповідати принципам законності, необхідності та пропорційності [8]. На практиці діяльність поліції в цей період часто пов'язана з інтенсивним втручанням у сферу особистих прав людини [9], зокрема права на свободу пересування, недоторканність житла, приватність та свободу мирних зібрань.

Особливої уваги потребує проблема фактичної асиметрії між обсягом повноважень поліції та можливостями особи захистити свої права в умовах воєнного стану. Обмежений доступ до судів, складність фіксації порушень, психологічний тиск воєнної ситуації – усе це знижує ефективність правових гарантій.

Водночас міжнародні стандарти прав людини, зокрема згідно положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950), навіть у випадку воєнного стану, права, що забезпечують доступ до незалежного суду й право на справедливий розгляд, мають бути ефективно імplementовані у внутрішнє законодавство та практику держави [10]. Також слід зазначити, що Європейський суд з прав людини, оцінює обмеження прав під час воєнного стану з огляду на принцип пропорційності, необхідності та верховенства права [11]. Проте в українському законодавстві відсутній чіткий механізм імplementації цих стандартів саме у сфері поліцейських послуг воєнного часу.

Отже, воєнний стан об'єктивно знижує рівень реалізації окремих прав людини у сфері поліцейських послуг, однак держава зобов'язана забезпечити мінімальні гарантії правового захисту [12], що наразі реалізується недостатньо системно.

Стосовно викликів для системи публічної безпеки та ефективності поліцейських послуг, то трансформація поліцейських послуг в умовах воєнного стану супроводжується не лише правовими, а й інституційними викликами [13]. Поліція змушена діяти в умовах кадрового дефіциту, підвищеного психологічного навантаження, постійної загрози життю особового складу. Це безпосередньо впливає на якість надання поліцейських послуг та дотримання професійних стандартів [14].

Крім того, відбувається інституційне зближення поліції з військовими структурами, що поступово змінює характер поліцейської діяльності. У довгостроковій перспективі це створює ризик «мілітаризації» поліції та втрати її сервісної природи, що суперечить задекларованим принципам реформування правоохоронної системи [15].

Водночас воєнний стан продемонстрував і позитивні аспекти трансформації – зростання оперативності, підвищення ролі превенції, розвиток міжвідомчої взаємодії. Проблема полягає в тому, що ці здобутки наразі не закріплені на рівні чіткої правової моделі. Так система публічної безпеки в умовах воєнного стану функціонує в режимі підвищеної ефективності, однак без належного правового осмислення це може призвести до деформації поліцейських послуг у поствоєнний період.

Розуміння зазначених трансформацій неможливе без звернення до ширшого теоретико-правового контексту забезпечення демократичного контролю за діяльністю органів публічної влади.

У науковій доктрині обґрунтовано, що навіть в умовах надзвичайних правових режимів ключового значення набувають принципи відкритості, прозорості та підзвітності державних інституцій як передумови збереження довіри суспільства та мінімізації ризиків зловживання владними повноваженнями. Зокрема, у працях Л. Наливайко та співавторів акцентується увага на значенні доступу до публічної інформації як інструменту громадського контролю за діяльністю держави, а також на ролі прозорості як базового демократичного стандарту функціонування публічної влади [16, 17].

У цьому контексті діяльність неурядових правозахисних організацій розглядається як важливий елемент правозахисного механізму, що сприяє фіксації порушень прав людини та формуванню суспільного запиту на дотримання принципу верховенства права навіть за умов кризових та воєнних викликів [18]. Зазначені теоретичні підходи мають методологічне значення і для осмислення трансформації системи поліцейських послуг у воєнний період, оскільки дозволяють оцінювати розширення поліцейських повноважень крізь призму необхідності збереження демократичних стандартів публічної безпеки та прав людини.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що запровадження та тривале застосування правового режиму воєнного стану призвели до системної трансформації поліцейських послуг в Україні, що має не ситуативний, а структурний характер. У сучасних умовах по-

ліцейські послуги фактично вийшли за межі класичної сервісної концепції, закріпленої в Законі України «Про Національну поліцію» (2015), та набули ознак комплексного безпекового механізму, спрямованого на забезпечення обороноздатності держави і стабільності публічного порядку в умовах збройної агресії.

Аналіз чинного законодавства засвідчує відсутність цілісної нормативної моделі поліцейських послуг воєнного часу. Норми Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (2015) та підзаконні акти лише фрагментарно регламентують участь Національної поліції у реалізації заходів правового режиму воєнного стану, не визначаючи ані спеціального статусу поліцейських послуг, ані особливостей їх правової природи в умовах обмеження конституційних прав і свобод. Така фрагментарність зумовлює правову невизначеність, у межах котрої розширення поліцейських повноважень здійснюється без належної процедурної конкретизації.

Особливу проблему становить трансформація дискреційних повноважень поліції. У воєнний період дискреція набуває розширеного характеру, що об'єктивно знижує ефективність традиційних механізмів правового контролю. Відсутність законодавчо закріплених критеріїв необхідності, адекватності та пропорційності застосування поліцейських заходів унеможлиблює повноцінну оцінку законності таких дій, як у судовому порядку, так і в межах громадського контролю. Це суперечить принципу верховенства права, що зберігає свою дію незалежно від правового режиму.

Воєнний стан істотно трансформувач спiввiдношення мiж публiчною безпекою та правами людини у сферi полiцейських послуг. Обмеження прав i свобод, передбаченi Конституцiєю України, на практицi часто реалiзуються без належного процедурного супроводу, що призводить до фактичного зниження стандартiв правового захисту особи. За таких умов полiцейськi послуги перестають виконувати гарантiйну функцiю щодо прав людини i набувають виключно iнструментального характеру, орієнтованого на досягнення безпекового результату.

Окремої уваги потребує інституційна трансформація Національної поліції в умовах воєнного стану. Посилення взаємодії з військовими формуваннями та органами військового управління об'єктивно змінює характер поліцейської діяльності, формуючи тенденцію до її милітаризації. За відсутності чітких правових запобіжників така тенденція створює ризик інституційної деформації поліції як цивільного органу виконавчої влади та ускладнює повернення до сервісно-орієнтованої моделі у поствоєнний період.

За цих умов особливого значення набуває забезпечення інституційної прозорості та підзвітності діяльності поліції, а також збереження ефективних механізмів доступу до публічної інформації і громадського контролю, включно з діяльністю правозахисних організацій. Саме ці елементи виступають необхідною запобіжною ланкою проти надмірної дискреції та деформації поліцейських послуг, дозволяючи поєднати потреби публічної безпеки з дотриманням демократичних стандартів і принципу верховенства права навіть в умовах воєнного стану.

У підсумку слід констатувати, що ефективність поліцейських послуг в умовах воєнного стану не може оцінюватися виключно з позицій досягнення публічної безпеки. Критерієм їх правомірності має залишатися відповідність принципам законності, правової визначеності, пропорційності та мінімально необхідного втручання у права людини. Відсутність нормативно закріпленої концепції поліцейських послуг воєнного часу створює загрозу консервації надзвичайних практик у звичайному правопорядку, що є несумісним із засадами демократичної, правової держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
2. Naeyé, J., & David, H. (1997). Bayley: Future for the police. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 5(4), 427-430. URL: <https://doi.org/10.1163/157181797x00257>.
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
4. Бандурка О.М. Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України: монографія. Харків: НУВС, 2004. 780 с.
5. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
6. Rule of Law Checklist, adopted by the Venice Commission at its 106th Plenary Session (Venice, 11-12 March 2016): no. CDL-AD(2016)007. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-ad\(2016\)007-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-ad(2016)007-e).
7. Присяжнюк О. Дискреційні повноваження правоохоронних органів України як один із механізмів реалізації правоохоронної функції держави. *Форум Права*. 2024. № 3(80). С. 56-64. URL: https://forumprava.pp.ua/files/056-064-2024-3-FP-Prysyazhnyuk_8.pdf.

8. Конституція України: від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
9. Кучер В.О. Права людини: втручання у сферу приватного життя в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2024. № 1. С. 92-100. URL: <http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/law/article/view/845/825>.
10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
11. Летнянчин Л., Яворський В. Обмеження в реалізації прав людини та основоположних свобод в умовах воєнного стану через призму практики європейського суду з прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. № 1(86). С. 220-225. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320146/310735>.
12. International Covenant on Civil and Political Rights: Resolution of 16.12.1966 no. 2200A (XXI). URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>.
13. Sheptycki, J.W.E. (2002). In Search of Transnational Policing. *The European Legacy*, 10(1), 83-129. URL: https://www.researchgate.net/publication/343525048_JWE_Sheptycki_In_Search_of_Transnational_Policing_Towards_a_Sociology_of_Global_Policing_book_review.
14. Guidebook on Democratic Policing. Senior Police Adviser to the OSCE Secretary General. Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), 2009. 42 p. URL: <https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/OSCE.pdf>.
15. Rivas, J. (2013). Militarization of the Police Force: Causes and the Alternative. URL: https://www.researchgate.net/publication/304163217_Militarization_of_the_Police_Force_Causes_and_the_Alternative.
16. Наливайко Л.Р., Вітвіцький С. С. Право на доступ до публічної інформації в контексті контролю громадян за діяльністю держави. *Право і суспільство*. 2014. № 5(2). С. 28-33.
17. Nalyvaiko, L.R. (2014). Transparency as a democratic standard of the government functioning. *Evropský Politický a Právní Diskurs*, 1(4), 51-62. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2014/2014-1-4/05.pdf>.
18. Наливайко Л.Р., Грицай І., Дніпров О.С. Неурядові правозахисні організації України: навч. посібник. К.: Хай-Тек Прес, 2014. 432 с.

Дата першого надходження рукопису до видання: 5.01.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 26.01.2026
Дата публікації: 2.02.2026